

Editörden

2022 yılının ilk sayısında toplumsal cinsiyet, birinci basamak sağlık hizmetine erişim, covid 19 pandemisi, fizik aktivite, kadın sağlığı, gençlerde depresyon gibi oldukça farklı konularda 13 tane araştırma ve bir rapor yazısını beğeninize sunuyoruz. Bu sayının tek rapor yazısında Öztekin ve Kydd, aşılayıcılar için iyileştirilmiş kademeli eğitim konusunu detaylı bir şekilde değerlendirmişler. Yazarlar modelin uygulamaya yönelik, esnek ve problem çözme sunumları ile desteklenen bir model olduğunu belirtmişler. Araştırma makalelerinden ilkinde yazarlar toplumsal cinsiyet algısını incelemişler ve çalışma durumu ve eğitim düzeyinin toplumsal cinsiyet algısını olumlu yönde etkileyen önemli değişkenler olduğunu vurgulamışlar. İkinci araştırma makalesinde, birinci basamak sağlık hizmetlerine ulaşmada önemli bir etken olan aile sağlığı merkezlerinin konumları incelenmiş. Çalışmada aile sağlığı merkezlerinin kurulduğu yerlerin sağlık hizmetlerine erişimi sağlamayı kolaylaştıracak şekilde olmadığı saptanmış. Yazarlar bu sorunun şehir merkezinden uzak, ulaşımın sınırlı olduğu bölgelerde daha fazla olduğu vurgulanmışlar. Üçüncü araştırma makalesinde merkez laboratuvarından elde edilen 22943 HbA1c, trigliserit, total kolesterol, yüksek dansiteli lipoprotein, düşük dansiteli lipoprotein üre ve kreatinin laboratuvar sonuçları değerlendirilmiş. Araştırmacılar Hatay'da 18 yaşından genç bireylerde HbA1c tetkiki yapılan her altı kişiden birinin kötü glisemik kontrole sahip olduğunu saptamışlar.

Son yıllarda artan oranda ve farklı sağlık sorunları ile ilgili ölçeklerin geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları yapılmakta ve dergimize de fazla sayıda bu tür yazılar iletilmekte. Çoğunlukla sınırlı bir örnek grubunda yapılan bu araştırmalarda ölçeğin geçerli ve güvenilir olduğunu bildirilmekte. Güzel ve arkadaşları bu ana akımın aksine "Çok boyutlu sağlık kontrol odağı ölçeği B Formu"nun Türkçe dilinde geçerlik ve güvenilirliğinin yeterli olmadığını bildirmekteler. Çalışmanın, negatif

bulguların da değerli olduğunu göstermesi açısından önemli olduğunu düşünüyoruz. Diğer araştırma makalesinde üniversite çalışanlarında fiziksel hareketsizlik düzeyi ve ilişkili faktörler incelenmiş. Araştırmada üniversite çalışanlarında fiziksel hareketsizliğin yaygın olduğu ve işyeri çevresinin fiziksel aktivitenin artmasını destekleyici özellikte olmadığı saptanmış. Çalışma yaşamı ile ilgili diğer bir araştırmada, yaygın bir sorun olan kas iskelet sistemi yakınmaları dış hekimliği öğrencilerinde incelenmiş. Çalışmada yakınmaların öğrencilik döneminde başladığı ve ileride oluşabilecek rahatsızlıkları önlemek için planlama yapılması gerektiği vurgulanmış. Yağcı ve ark. kimakterik dönemdeki kadınların menapoza ilişkin tutumlarını incelemişler. Çalışmalarında kadınların %63'ünün menopoza ilişkin olumsuz tutum sergilediğini bildirmekteler. Koçak ve ark lise öğrencilerinde depresyon sıklığı ve ilişkili faktörleri inceledikleri araştırmalarında katılımcıların üçte birinde depresyon riski olduğu saptamışlar ve bireysel ve toplumsal düzeyde yapılabilecek öneriler geliştirmişler. Bu sayımızdaki son beş yazı Covid 19 ile ilgili. İlk makale Bangladeş'in kentsel ve kırsal bölgelerde COVID-19 açısından farklılıkları vurgulamakta. İkinci araştırmada Eser ve ark. salgının ilk dalgasında (Mart-Temmuz 2020) Türkiye'deki bir üniversite hastanesinde sağlık çalışanlarının Sars-CoV-2 enfeksiyon sıklığı ve seroprevalansını araştırmışlar ve incelenen dönemde enfeksiyon sıklığını %1.5 seroprevalansı %1.01 olarak saptamışlar. Diğer çalışmada araştırmacılar kapanmaların sık yaşandığı dönemde tartışılan pandeminin hava kirliliğine etkisi ele almışlar. Araştırmacılar insan hareketliliğini azaltan önlemlerin hava kirliliği parametrelerini önemli ölçüde azalttığını saptamışlar. Gölbaşı ve ark. pandemide enfeksiyon yükü kadar önemli bir konu olan infodemi ile ilgili çalışmalarında web sitelerinde yayımlanan mitlerin içerik analizini yapmışlar. Araştırmacılar sağlık hizmeti ile ilişkili kurumların web sitelerinde de bilgi düzensizliği örneklerine rastlamışlar ve bu nedenle kurumların raporlama sistemlerinin

geliştirilmesi gerektiğini vurgulamaktalar. Erdoğan ve Akkaya COVID-19 pandemisinin ulusal serviks kanseri tarama programlarına etkisini inceledikleri çalışmalarında pandemi döneminde primer HPV tarama oranlarının durma noktasına geldiğini saptamışlar. Araştırmacılar her il için tarama programlarının, ilçeler bazında eğilimlerinin incelenmesinin önemini vurgulamaktalar.

Busayımızakatkısunanyazarvehakemlerimizeteşekkür eder keyifli okumalar dileriz.

 Yücel Demiral

From the Editor

In the first issue of 2022, we present 13 research articles on a wide variety of topics such as gender, primary health care delivery, covid 19 pandemic, physical activity, women's health, and youth depression. In the report paper of this issue, Öztekin and Kydd have discussed in detail the cascade plus training for vaccinations. The authors stated that the model is practical, flexible and supported by problem-solving presentations. In the first of the research articles, the authors examined the perception of gender and they emphasized that working status and education level are important variables that positively affect the perception of gender. In the second research article, the locations of family health centers, which are an important factor in accessing primary health care services, were examined. In the study, it was determined that the places where family health centers were established were not located in a way that would facilitate access to health services. The authors emphasized that this problem is greater in areas far from the city center and where transportation is limited. In the third research article, laboratory results of 22943 HbA1c, triglyceride, total cholesterol, high-density lipoprotein (HDL), low-density lipoprotein (LDL), urea and creatinine obtained from the central laboratory were

evaluated. Researchers found that one out of every six people who were tested for HbA1c in individuals younger than 18 years of age in Hatay had poor glycemic control. In recent years, validity and reliability studies of scales related to different health problems have been carried out and a large number of such articles have been submitted to our journal. The results of these studies, which were mostly conducted in a limited sample group, show that the scale is valid and reliable. Güzel et al. reported that, contrary to this mainstream, the validity and reliability of the "Multidimensional Health Control Locus Scale Form B" in Turkish is not sufficient. We think that the study is important in terms of showing that negative findings are also valuable. In another research article in this Issue, the level of physical inactivity and related factors in university employees were examined. It was determined that physical inactivity is common in employees and the workplace environment does not support the increase of physical activity. In another study on working life, musculoskeletal complaints, which is a common problem, were examined in dentistry students. In this study, it was emphasized that the complaints started during the education period and that planning should be done to prevent future discomforts. Yagci et al. examined the attitudes of women towards menopause in the climacteric period. In their study, they found that 63% of women had a negative attitude towards menopause. Koçak et al., in their study examining the frequency of depression and related factors in high school students. They have determined that one-third of the participants had a risk of depression. The authors developed recommendations that could be made at the individual and social level. This issue has *** research articles on Covid 19. First article highlights differences in terms of COVID-19 in urban and rural areas of Bangladesh. The second research is about Sars-Cov-2 seroprevalence, which has been a very curious subject since the beginning of the pandemic. Eser et al. investigated the frequency of infection and seroprevalence of Sars-CoV-2 among healthcare workers in a

university hospital in Turkey during the first wave of the pandemic (March-July 2020) and found the frequency of infection to be 1.5% and seroprevalence 1.01% in the examined period. The other research investigated the effect of the pandemic on air pollution which was also discussed at the time of frequent closures. Researchers have found that measures that reduce human mobility significantly reduce air pollution parameters. Golbasi et al. in their study on infodemi, which is as important as the infection burden during the pandemic, they analyzed the content of the myths published on websites. Researchers have found examples of information irregularities on the websites of health care-related institutions. Authors emphasized that the reporting systems of institutions should be improved. Erdoğan and Akkaya, examined the impact of the COVID-19 pandemic on national cervical cancer screening programs and they found that primary HPV screening rates decreased considerably during the pandemic period. Researchers emphasize the importance of examining the trends of screening programs for each province on a district.

We would like to thank to authors and referees who contributed to this issue, and we wish you a pleasant reading.

 Yücel Demiral